

СТАНОВИЩЕ

От проф. Ангел Божичков Крумов, д-р

Относно докторски труд на тема „Обучението по джудо чрез КАТА за различни възрасти“ за присъждане на научна степен „Доктор на педагогическите науки“ в професионално направление 1. 3. Педагогика на обучението по /Методика на обучението по Физическо възпитание и спорт – джудо/.

Докторант: Анжелина Янева - Прокопова

Дисертационният труд се състои от общо 336 стандартни машинописни страници, в които влизат 10 приложения, публикации 19, декларация, списъци на 78 фигури и 47 таблици. Ползваната литература обхваща 165 заглавия на кирилица, 57 на латиница и 32 електронна информация.

Проф. Анжелина Янева – Прокопова е преподавател в СУ „Св. Климент Охридски“, Департамент по спорт към катедра „Индивидуални спортове и рекреация“. Научните ѝ интереси са насочени към Физическото възпитание и спорт, към образованието, адаптирана физическа активност, към област Педагогика на обучението по Физическо възпитание и спорт.

През 2009 г. защитава дисертационен труд на тема „Методика на начално обучение по джудо за деца в предучилищна възраст“ в научно направление 1.3. Педагогика на обучението по Физическо възпитание и спорт.

През 2014 г. е избрана за професор в научно направление 1.3. Педагогика на обучението по Физическо възпитание и спорт към СУ „Св. Климент Охридски“.

В периода 1979 – 1986 г. завършва НСА „В. Левски“ /ВИФ/ специалност Учител.

Завършва треньорски курс по джудо в Ловеч и Созопол, по карате киокушинкай във Варна, съдийски курс по джудо 1981 г., курсове по джу джуцу – 1991 г., по айкидо – 1991 г., треньорски курс Спешъл Олимпикс в Белгия – 2004, семинар по джудо за хора с ментални увреждания – 2011 г. в Италия.

През 2016 г. покрива VI дан по джудо.

Състезава се по джудо в ЦСКА, СФД „Академик“, Национален отбор. Състезава се и по ски.

Треньорска практика: 1984–1988 в Русе, 1988–2012 г. в ДФС „Искър“, от 1989 г. до сега в СК „Будо“ при СУ, 1993–1994 – треньор на националния отбор по джудо жени, 1998–2013 – треньор на деца в детска градина „Латинка“, 2009–2011 – треньор на националния отбор за незрящи, 2009–2017 – Директор на Департамент по спорт към СУ.

В периода до сега е лектор по различна тематика в СУ в областта на Физическото възпитание и спорт, участия в научни конференции у нас и чужбина, ръководство и участие

по програми в МОН, подпомагане на научната дейност на докторанти, научно ръководство на докторанти 10 бр.

Редактор и съставител на списание „Джудо“, Годишник на Департамента по спорт към СУ, организатор на международна научна конференция на СУ, методическо списание „Професионално образование“ и др.

Силна обществена дейност.

Докторският труд е конструиран в три глави.

В докторският труд е разработена тема, която е актуална за развитието на джудо. Чрез богатия литературен обзор, значителна практическа и научна дейност, проф. Янева навлиза в проблемите на джудо като философия и спорт. Чрез задълбочени изследвания и компетентни анализи засилва значението и ролята на разрядните степени на КЮ-системата и КАТА във всички възрасти за израстването на джудиста.

В увода проф. А. Янева въвежда в джудо, чрез реалната действителност и изискванията за жизнената и трудовата реализация, здравно-функционални възможности, дейностно развитие и готовност за самостоятелна социална реализация.

Тя подчертава необходимостта от търсене на нови подходи за подготовка и реализация в обществото и подобряване на спортно-състезателната дейност опирайки се на спортната наука за постигането на поставените цели. Изтъква се необходимостта от търсенето и намирането на връзката между традициите и съвременните достижения в спорта и спортната наука за подобряване на методиката на обучение в джудо, за превръщането му в система „... за физическо, техническо и психическо усъвършенстване“. Това привлича родителите и децата възприемайки джудо като начин на живот, което води до съчетаване на ученето и спортуването.

Идеята джудо да навлезе в училищата и създаване на Европейска училищна лига по джудо ще допринесе за подобряване и стимулиране за тренировки. В това отношение усъвършенстването на КАТА би помогнала за бъдещо израстване на джудо и успешната реализация на спортуващите го.

На тази основа е изведена хипотеза на проучването.

Целта, задачите, методите, обектът и предметът на проучването са ясно и точно формулирани.

Глава 1. Задълбочено е проучена същността и видовете бойни изкуства от древността до сега.

Във въведението авторът прави кратка характеристика на бойните изкуства от Азия и сегашните бойни спортове. Очертават се отделни аспекти в развитието на бойните изкуства:

- На първо място се разглеждат традиционните японски бойни изкуства, които са уникални с философията си и с безбройните школи, които оказват благоприятното въздействие върху ума, тялото и духа.

- На лице е борба на традиционализма с новото – съвременните спортове, промяна в техниката и др. Извършва се съпоставяне и промяна на определени термини в предишната и сегашната терминология.

- В духа на развитието на източните бойни изкуства се извършва анализ на джуджуцу и други бойни изкуства без оръжие, които с течение на времето също се променят.

- След направеното проучване на бойните изкуства проф. А. Янева предлага класификация на техниката според начина на водене на боя, според маниера на изпълнение на техниката, според географското разположение на школите, според спортната насоченост.

- Създаването на Джудо от Джигоро Кано, през 1882 г. като система за физическо и нравствено възпитание и за практикуване от всички възрасти. През 1964 г. ДЖУДО е прието в Олимпийското семейство.

- Разпространение на джудо в Света и България. Задълбочено се разглежда и анализира създаването на джудо като изкуство, което преминава в спорт за всички, за духовно и физическо съвършенство.

- Влияние на философските течения върху бойните изкуства, както в Япония така и в целия свят.

- Въвежда се термина „емоционална интелигентност“.

- Разгледани са техническите степени при израстването на състезателите както в джудо така и в редица бойни изкуства.

Извършеният анализ на техническите степени и съответните цветове на коланите и изискванията при полагане на изпитите е насочен към ролята на КАТА за преминаване в следващо ниво. Изказано е мнение, че е необходимо подобряване на съществуващата КЮ система.

Глава 2. Теоретико–методически аспекти на бойните изкуства

Методиката на обучение и тренировка според А. Янева, трябва да осъществява връзка между техническата и физическата подготовка. Коментира се и връзката на бойните изкуства със спорта като неделима част от културата, където в основата са историческите и философските особености. Освен това, според авторката, бойните изкуства носят със себе си ползи и за здравето и играят роля в традиционната и масовата култура като въздействие върху тях. Представените промени в джудо се отбелязват в принципите, увеличаване на категориите, креативността и т.н.

Анализът е насочен към физическото възпитание и физическата култура като част от общата култура на човека и включва физическата подготовка, физическото развитие, физическата дееспособност, участия в състезания, кинезитерапия и др. Правилното насочване на децата към двигателна дейност с методите и средствата на спорта води до укрепване на физическото развитие.

В тази глава се коментира определението за спорт, за теорията на спортната подготовка, редицата закономерности, необходимите качества за изграждане на техниката

по джудо и т. н., свързани с развитие на физическата дееспособност, функционалното и физическо развитие на основата на развити двигателни умения и навици.

С развитие на бойните изкуства се развиват и методите на преподаване и тяхното взаимодействие. Изтъква се ролята на треньора при прилагане методите на обучение и съответната терминология за изграждане на двигателния навик като един от основните фактори при изграждане на състезателя. Треньорът трябва да притежава педагогически умения, теоретическа компетентност и специализирани знания в своя спорт. Треньорът трябва да познава своя спорт за намаляване на агресията, за преминаването му в начин на живот, за допринасяне на интелектуалното, емоционално и морално развитие на личността. Поставя се въпроса за необходимост от по-голяма изискателност и към треньорите, към тяхната техническа и теоретична подготовка при покриване на Кю степените и работата с КАТА, както и необходимостта от различни активности, като експертност в своя спорт и харизматичност.

Изражено е мнението в тази насока, че КАТА е подходяща форма.

В тази глава се извършва анализ на физическите упражнения като основно средство отличаващо се по форма и съдържание. Разгледани са различните звена при изграждане на физическите упражнения и тяхното съдържание. Така техниката се явява като съвкупност от взаимно свързани движения, която използва основен принцип в джудо за минимален разход на енергия. В съдържанието на заниманията по джудо влиза и тяхната реализация в състезания и рандори. Обръща се внимание на големия брой техники и тяхната форма „ката“, контра техниката, комбинациите и др. Подчертава се крайната цел - възпитанието в дух на уважение.

В основата на източните бойни изкуства е залегнал общовалиден принцип на уважението, който в процеса на тренировката изгражда умение за себеовладяване и преодоляване на агресията. Според докторантката голяма роля в това отношение играят и ритуалите от джудо, където те са част от физическото и духовно възпитание. Изтъква се, че физическите упражнения развиват и психическите черти, емоционална устойчивост, уравновесеност и др. Като фактор за намаляване на агресията при децата е учителят по физическо възпитание и треньорът.

Представени са противоположни мнение за начало на тренировките, Някои специалисти твърдят, че е добре още от детската градина да се тренира джудо.

Извършва се анализ на физическите упражнения като основно средство отличаващо се по форма и съдържание. Разгледани са различните звена при изпълнение на физическите упражнения и тяхното съдържание. Така, според Янева, техниката се явява като съвкупност от взаимно свързани движения, която използва основния принцип в джудо за минимален разход на енергия. Обръща се внимание на големия брой техника и тяхната форма кю и КАТА, на контра техниката, комбинациите и др.

В тази глава се акцентира и върху агресията въобще, превенцията чрез бойните изкуства, психоемоционалния механизъм от практикуването на джудо. Предложени са нива на агресията.

Глава 3. Анализ и класификационна структура на техниката в джудо

Според проф. Янева методиката на обучение в техниката на джудо зависи от правилното съчетаване на съвременните методи и средства. Обучението в техниката изисква правилно подреждане на сложните координационни движения, променяни в годините, на развитие и усъвършенстване, макар и рядко. В това отношение авторката представя наложените промени в класификационната структура на техниката от Международната Федерация по джудо и Кодокан.

Тази глава е свързана изцяло с техниката на джудо и промените, които се получават във времето от създаването му до сега съобразно новите изисквания на правилника, на видовете национални борби и др. Това е повод специалистите да изследват техническото състояние и подготовката на джудистите. В тази връзка се експериментират най-различни иновативни методи. Предлагат се няколко метода:

- Ситуативен интерактивен метод за формиране на умения и навици.
- Метод на симулация и игри.
- Метод на оценка, контрол и самооценка.
- Съставяне на програма или алгоритъм. Докторантката предлага подреждането на техниките съобразно установената класификация.

Според тази класификация техниката се разделя на основна и специална.

Основните /базови/ въвеждат младият джудист в началната техника при стъпването върху татамито.

Специалните техники са подредени в групи съобразно приоритетното участие на части от тялото в стойка и партер.

В подреждането участват комбинациите и контра-техниките.

Предложена е последната класификация на техниката.

Акцентите на изложението в тази глава са:

- Анализ на използваните специални техники в джудо.
- Световни тенденции в техническата подготовка в джудо.
- Анализ на участието на джудисти българските в Световните и европейски състезания и техните възможности.
- Анализ на ранг листата на българските състезатели.
- Анализ на Олимпиадата 2020.

На основата на прилагане на иновативно подреждане експериментиране на техниките подредени в КЮ система са съставени модели за обучение и тренировка на възрастните 4 – 7, 7 – 10 и над 10 години.

Въведено е поставяне на отделни цветови лентички върху поясите разделящи нивата на покриване на отделните технически степени.

Отредено е място за организирането и провеждане на изпитите за КЮ, както и необходимост от квалифицирана КЮ - ДАН комисия.

Направените изводи и препоръки са на основата на проведените проучвания и анализи.

Във връзка с докторантския труд са издадени 19 публикации, от които 7 самостоятелно, останалите в съавторство.

Приносителите на докторската работата се състоят в следното:

- Определени са групи за занимания в съответно КЮ съобразно възрастовите особености.

- Разработени и апробирани са модели за отделните КЮ.

- Чрез разработените модели се дава възможност за повишаване на активността на занимаващите се.

- Предложена е методика за обучение за масова педагогическа практика в Спортните клубове, училищата и детските градини.

- Приносителите се дължат на дългогодишната преподавателска и треньорска практика.

Представен е коректен автореферат.

Заключение:

Считам, че докторският труд на тема „Обучение по джудо чрез КАТА на различни възрастови групи“ на проф. Анжелина Янева–Проконова притежава необходимите качества на докторски труд със значим принос за развитието на спорта джудо, както и за теорията и методиката на физическото възпитание и спорта. Ето защо с пълна убеденост предлагам на уважаемото научно жури да ѝ бъде присъдена научната степен „Доктор на науките“ по направление 1.3. Педагогика на обучението по ... (методикаа на обучението по физическо възпитание и спорт - джудо).

Изготвил становището:

проф. Ангел Божичков Крумов